

Kmetty János (1889-1975)

Csendélet almákkal, körteekkel, 1920-as évek vége

Olaj, papírlemez, 35x50 cm
Jelzés nélkül

A hátoldalon:

Nagybányai utca, 1920-as évek vége

Olaj, papírlemez, 35x50 cm
Jelzve jobbra lent: Kmetty

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

Egy képen két kép

Egy hordozó felület két festménnyel. Annak ellenére, hogy az egyik jelzett kép, a másik nem, mindkettő befejezett, egész. A színhasználatból, festésmódból következtetve, véleményem szerint a képek egy időben készültek. A két eltérő műfaj: csendélet és tájkép, azonban különböző festői felfogást tükröz.

Új korszak

1927-es párizsi útja Kmetty János művészi pályáján döntő változást hozott. Az egyre sötétebb palettája kivilágosodott, tiszta színekkel, könnyedebben kezdett festeni. Talán eddig kevésbé figyeltek fel rá, hogy a művészetében bekövetkezett változás akvarelljeiben már utazása előtt elkezdődött, melyet francia útja lényegében csak megerősített. (Lásd *Nagybányai utca, 1926 körül* Magyar Nemzeti Galéria Leltári szám: 1926-1298).

Mindenesetre Kmetty ekkor a francia, elsősorban Braque nevével fémjelvezhető kései kubizmushoz kötődött, azonban annak felületi átvétele helyett, a képépítés legkomolyabb szándéka jellemezte.

Szintetizmus helyett szintézis

A kubizmus legfőbb műfaja a csendélet volt. Nem véletlen, hogy Kmetty is ebben a műfajban újult meg. Nála a dekoratív síkokra bontott tárgyak mellett azonban a tárgyak egy része, jelen esetben a gyümölcsök megőrzik szubsztanciájukat. Ez utóbbi eredetét egyértelműen Cézanne csendéleteiben találhatjuk. Az így fellépő kettősségnek a tökéletes harmóniába rendezése adja Kmetty festészetének egyik jellegzetességét. A Cézanne-hoz való kapcsolódás szellemi közösséget, a szóban forgó korszak megfelelő kifejezésével élve, világnézeti összetartozást jelentett.

Oldás kötés nélkül

A kubista komponálásmódot ekkor még nem alkalmazza táj és utcaképnél.

Csak 1930 körülre viszi át Kmetty a valóságot síkokba transzponáló és sűrítő szerkesztésmódot nagybányai utcaképeire is (többek között *Nagybányai részlet 1930.* - Ferenczy Múzeum Szentendre).

(Kmetty dokumentálhatóan 1924-től a harmincas évek elejéig járt rendszeresen Nagybányára, 1929-ben a Nagybányai Festők Társasága tisztaggá is választotta.)

Itt a tiszta színek egymáshoz való logikus rendje egy természetközeli felfogásban nyilvánul meg. A kompozíció ritmusát a geometrikus alakzatokba rendeződő zöld facsoportok és a közöttük meghúzódnak színes házsorok váltakozása adja meg. Mégis az egész kompozíció oldottabb, nincs az a később kialakuló szigorú mértani szabályosság, mely Kmettynél a „klasszikus” kubista csendéleteknek felel meg.

Variációk egy témára

„Kmetty következetes, kitartó festőalkatára jellemző volt egy kép apró változtatásokkal történő többszöri megfestése. Ezek a művek nem tekinthetők önisméltéseknek, sokkal inkább egy probléma újabb és újabb megoldási kísérleteinek.” (idézet tőlem). A Múterem Galéria 2000. téli képaukcióján szereplő *Nagybányai utca* című festmény egy változatának tekinthető a most tárgyalt alkotás éppúgy, mint ahogyan a pécsi Janus Pannonius Múzeumban őrzött, egykori Bedő gyűjteményből származó akvarell, mely egy kis változtatással a mostani aukción szereplő csendélet párdarabjának tekinthető.

Kopócsy Anna